

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ วัฒนธรรม โดยเปลี่ยนจากสังคมเก่าซึ่งเป็นแบบเรียบง่ายมาสู่สังคมสมัยใหม่ที่มีโครงสร้าง สลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้อาจเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้าน เทคโนโลยีต่าง ๆ การคมนาคมติดต่อสื่อสาร ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ตลอดจนวิชาการด้านต่าง ๆ มากขึ้น การที่ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้ประชาชนในสังคมต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลทำให้บางคนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันได้ และบางคนอาจไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ ได้ ถ้าสามารถปรับตัวได้จะทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ถ้าหากไม่สามารถ ปรับตัวได้ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมมีปัญหาได้

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุดของสังคม เพราะครอบครัวเป็นสถาบัน แห่งแรกที่จะช่วยอบรมสั่งสอนขัดเกลาให้คนได้เรียนรู้วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม การปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของสังคม หรือการประพฤติตนตามแนวทางที่สังคมคาดหวัง ครอบครัวจึงมีอิทธิพล สำคัญอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังความประพฤติหรือพฤติกรรมดีและเลวในคนทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะ วัยรุ่นที่กำลังอยู่ในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระอย่างมาก ซึ่งอาจเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางจิตใจควบคุมได้ด้วย ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องมีความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติ และ ความต้องการของวัยรุ่น รู้วิธีการอบรมเลี้ยงดูพวกเขา เช่น การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ขณะเดียวกัน ก็ต้องให้ความเป็นอิสระอย่างพอเพียง เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของวัยรุ่นได้อย่าง เหมาะสม วัยรุ่นก็จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ส่วนจะปรับตัวได้ดีหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานสภาพครอบครัวของวัยรุ่นเอง ถ้าวัยรุ่นอยู่ในครอบครัวที่มีพื้นฐานสภาพแวดล้อม ที่ดี พ่อแม่มีเวลาให้กับลูกเพียงพอ จะมีผลทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเรียนรู้ข้อดีข้อเสียของคนและสังคม ซึ่ง จะทำให้เป็นผู้ที่มีพื้นฐานจิตใจที่ดี มีความมั่นใจ จะอยู่ในสังคมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม สถานการณ์ปัจจุบันและสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพื้นฐานสภาพครอบครัวที่ไม่ดี ครอบครัวขาดความอบอุ่น หรือพ่อแม่มีความเข้มงวดเกินไปหรือครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่

สถานภาพของครอบครัวในปัจจุบันส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ประกอบด้วย พ่อแม่และลูกเท่านั้น ปัญหาที่ครอบครัวประเภทนี้มักจะเผชิญอยู่ โดยเฉพาะครอบครัวที่อยู่ในเมืองใหญ่และจังหวัดที่เป็นเขตอุตสาหกรรม เช่น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ปทุมธานี และสมุทรสาคร ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งธุรกิจและอุตสาหกรรม ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น มีปัญหาในสังคมมากมาย ได้แก่ การที่สมาชิกในครอบครัวต้องทำงานหนักเพื่อการหาเลี้ยงชีพ ต่อสู้ดิ้นรนแข่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน จนทำให้พ่อแม่ต้องละเลยการอบรมดูแลลูกไปโดยไม่ตั้งใจ ประกอบกับสภาพสังคมที่สับสน ทำให้บุตรหลาน เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว ต้องประสบกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ตามไปด้วย โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น อาจจะถูกทะเลาะปลอ่ยให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือเกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติต่าง ๆ ได้

กรมอนามัย (2540) ระบุถึงเด็กและเยาวชนในปัจจุบันที่เริ่มใช้ยาเสพติดเมื่อยังน้อย โดยเฉพาะวัยรุ่น คือ กลุ่มที่เสี่ยงที่สุดต่อการติดยาเสพติด โดยพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่มาจากอยากลอง และเพื่อนชักชวน แนวโน้มการเสพ ฟัน กัญชา สลลง หันมาเสพยาบ้าเพิ่มขึ้น จากผลการตรวจปัสสาวะนักเรียนระบุว่านักเรียนในเขตภาคกลางมีการเสพยาบ้ามากที่สุด

จากสถิติของกองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษาทั่วประเทศ (รายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาความประพฤติ นักเรียนนักศึกษาทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ 2541 - 2542) พบว่านักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพ วัย และเพศ ที่พบมากที่สุด คือ เที่ยวเตร่ในที่สาธารณะ หลบหนีการเรียน เสพสารเสพติดและของมีเน่า มั่วสุม เล่นตู้เกมส์ เล่นการพนัน เล่นสนุกเกอร์ เข้าไปในสถานบริการต้องห้าม แต่งกายไม่เรียบร้อย ก่อการทะเลาะวิวาท ประพฤติตนทำนองซู้สาว แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ พกพาอาวุธ ซึ่งสถิติดังกล่าวมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี

นอกจากนั้น สถิติของกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน (จากเอกสารข้อมูลของกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน 2541 - 2542) แสดงให้เห็นว่าเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย เช่น เที่ยวเร่ร่อนในที่สาธารณะ หลบหนีการเรียน ดื่มสุรา สูบบุหรี่ สูดคนสารระเหย ก่อความเดือดร้อนรำคาญ พยายามก่อเหตุทะเลาะวิวาท เที่ยวเตร่เกินเวลา 22.00 - 04.00น. มั่วสุมเล่นวีดีโอเกมส์ หรือแหล่งมั่วสุมอื่น ๆ เป็นจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

ขณะเดียวกัน สภาพทางครอบครัวของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการก็มีไม่น้อย ที่มีปัญหา เด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการที่กระทำผิดและถูกจับตัวส่งไปยังสถานพินิจ และ ศูนย์ครองเด็ก บ้านเมตตาและบ้านมุทิตา มีเพียงร้อยละ 42.42 – 62.43 เท่านั้นที่อยู่กับครอบครัวที่พ่อแม่ อยู่ด้วยกัน นอกจากนั้น อยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก หรือไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ (ข้อมูลจากการบันทึก สถิติของศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ.2541 – 2542) ซึ่งวรชาติ แสนคำ (2543 : 39) ศึกษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในจังหวัดสมุทรปราการ ก็พบเช่นกันว่า เด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดและรอขึ้นศาลเด็ก เยาวชนและครอบครัวนั้น ร้อยละ 51.8 อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กัน ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งอาจจะต้องอยู่ในครอบครัวที่มีสภาพยากจน บุคคลในครอบครัว คิดยาเสพติด ประกอบอาชีพทุจริต ก่อการวิวาท หรือพ่อแม่อาจมีสถานภาพทางการศึกษาต่ำ ไม่เข้าใจ วิธีการอบรมเลี้ยงดูลูก ไม่มีเวลาให้กับลูก ปกครองลูกด้วยวิธีการที่เข้มงวด หรือถ้าว้าว ฯลฯ

นอกจากสภาพครอบครัว สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในจังหวัดสมุทรปราการ ที่อาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมแล้ว สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ เพื่อนหรือ การคบเพื่อน พฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ใกล้เคียงในชุมชน ที่ทำให้เด็กและเยาวชน ได้เห็นแบบอย่าง รวมทั้งกระบวนการทางสังคม ได้แก่ สื่อสารมวลชนต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดทั้งสิ่งที่เป็นการปลุกฝังสิ่งดี ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เช่น การรณรงค์เพื่ออบรมหรือควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งจากบุคคล หน่วยงาน องค์กร และสิ่งที่มีออกมาให้เด็กและเยาวชนหลงผิด หรือเป็นตัวอย่างไม่ดีให้พวกเขา เลียนแบบ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยที่มีผล หรือมีความเกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของเด็กและเยาวชน หรือวัยรุ่นที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการก็ได้

นอกจากสภาพต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมเด็กวัยรุ่น อันจะส่งผลต่อการที่เด็กวัยรุ่นจะมีพฤติกรรม ที่เหมาะสมหรือไม่อันเป็นผลที่เกิดขึ้นให้เห็นเป็นรูปธรรมดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น งานวิจัยหลายเรื่อง ที่สนับสนุนว่า สภาพจิตใจของเด็กยังส่งผลต่อการมีพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมด้วย โดย สภาพจิตใจที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอีกต่อหนึ่ง เช่น เด็กที่มีการ ควบคุมตนเองได้ไม่ดี จะมีลักษณะการก่อวินในห้องเรียนมาก หากฝึกให้เด็กได้เพิ่มระดับการ ควบคุมตนเองให้สูงขึ้น เด็กจะลดการก่อวินในห้องเรียนลง (ปภาวดี แจ่มศิริ, 2527) หรือเด็กใน ชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการควบคุมตนเองสูง จะเข้าเรียนต่อทั้งในระบบและ นอกกระบบโรงเรียนในอัตราส่วนสูง ขณะที่เด็กที่มีระดับการควบคุมตนเองต่ำ จะไม่เคยเข้าเรียนต่อ ในที่ใดเลยภายหลังจากการจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว (รชากร งานดี, 2541) เป็นต้น

จากสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทอเป็นสังเขปนี้ ทำให้ผู้วิจัย ซึ่งมีความสนใจในงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและวัยรุ่น ให้เป็นผู้ที่พร้อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป จึงใคร่ที่จะศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือพฤติกรรมที่ทำให้เด็กและวัยรุ่นมีคุณภาพต่ำ โดยจะศึกษาว่าสภาพทางครอบครัว สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็กและวัยรุ่น รวมทั้งสื่อมวลชน ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดเวลาทางสังคม มีผลหรือมีความเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจของเด็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะลักษณะการควบคุมตนเองของเขาหรือไม่ และปัจจัยทั้งหลายเหล่านั้น รวมทั้งการควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กับการที่เด็กและวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ โดยศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดสมุทรปราการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัวกับการควบคุมตนเอง ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และการควบคุมตนเอง กับการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 32 โรงเรียน มีนักเรียน 5,208 คน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 22 โรงเรียน มีนักเรียน 27,285 คน

1.4 นิยามศัพท์

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การกระทำผิดไปจากปกติวิสัยของมนุษย์อันมีสาเหตุมาจากอิทธิพลด้านต่าง ๆ และก่อให้เกิดผลเสียขึ้นทั้งต่อตนเองและส่วนรวม เช่น พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการเรียน การประพฤติตนไม่เหมาะสมกับครู-อาจารย์ การก่อความไม่สงบในชั้นเรียน การก้าวร้าว พฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาต่อสุขภาพ และพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสม

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการเรียน หมายถึง การกระทำหรือปฏิกริยาของนักเรียนที่สื่อให้เห็นถึงการไม่ตั้งใจเรียน ขอบคุยกันเสียงดังในห้องเรียน เดินไปเดินมาขณะที่ครูสอน เกียจคร้าน ไม่ทำการบ้าน และมีผลต่อการสอบตกเสมอ

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู-อาจารย์ หมายถึง การกระทำของนักเรียน ที่ประพฤติกกับครู-อาจารย์ ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว หรือนินทาครู-อาจารย์

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ หมายถึง นักเรียนที่มีร่างกายไม่แข็งแรงแรงสมบูรณ์ ร่างกายพิการ หรือเจ็บป่วยบ่อย ๆ

พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การกระทำที่สื่อเจตนาให้เกิดการทะเลาะวิวาท ทำลายสิ่งของ พกพาอาวุธ ในโรงเรียน แต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน พุดปด ไม่รักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นต้น

พฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่ผิดวิสัยของนักเรียนที่ดี จะกระทำกัน เช่น หนีเรียน เสพสิ่งเสพติด ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เที่ยวเตร่ เล่นการพนัน ลักขโมย ขาดเรียนบ่อย ๆ เป็นต้น

อิทธิพลของครอบครัว หมายถึง โครงสร้างของครอบครัวที่มีผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ขนาดของครอบครัว การเปลี่ยนแปลงในครอบครัว การแยกกันอยู่ชั่วคราว การนอกใจคู่สมรส การหย่าร้าง และการตาย

อิทธิพลด้านสังคม หมายถึง อิทธิพลด้านโครงสร้าง ทางวัฒนธรรมของครอบครัว ที่มีผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพของคนในครอบครัว

อิทธิพลด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น อยู่ในชุมชนแออัดที่มีเพื่อนบ้านเป็นเด็กเกเร อันธพาล ค้าของผิดกฎหมาย ย่านธุรกิจการบันเทิง แหล่งเสื่อมโทรม แหล่งมั่วสุมอบาษุข หรือการใช้สิ่งเสพติด

5. สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

4. ได้ทราบถึงข้อดีข้อเสียของผลิตภัณฑ์ที่นำมาพัฒนาของตนเองมากขึ้น

3. ได้ทราบถึงความรู้เพิ่มเติมระหว่างขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง

2. ได้ทราบถึงความรู้เพิ่มเติมระหว่างขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง

1. ได้ทราบถึงความรู้เพิ่มเติมของขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง ที่กำลังศึกษา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

โดยศึกษาจากความรู้ที่ได้รับมาเพื่อใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง